

Fælles nordisk efteruddannelse i bæredygtig omstilling for voksne

Nordisk Ministerråd støtter ny tværfaglig efteruddannelse til voksne, der arbejder med folkeoplysning indenfor bæredygtighed

Af Gitte Larsen, ekstern projektleder, Energiakademiet (red.)

Nordisk Ministerråd har sammen med Nordisk Netværk for Voksnes Læring (NVL) kortlagt tilbud til voksne, der arbejder med folkeoplysning og uddannelse i bæredygtig udvikling, og konklusionen var, at der er behov for nye tiltag. "Når vi skal ændre hverdagspraksis i en mere bæredygtig retning, skal vi lave mere end holdningskampagner. Vi skal ud, hvor folk bor, lever og arbejder," siger Kirsten Paaby, som er seniorrådgiver ved Stiftelsen Idébanken (NO) og en af initiativtagerne til den nye pilotuddannelse sammen med den tværfaglige nordiske partnergruppe, der står bag.

"Kunnskap for bærekraftig udvikling – nordisk etterutdanning for voksne" er den første fælles nordiske efteruddannelse inden for folkeoplysning og bæredygtighed, som skal gennemføres i efteråret 2014 og foråret 2015. "Vi snakker meget om den nordiske model, og nu er tiden inde til, at vi deler viden og erfaringer med hinanden til gavn for både den enkelte, lokalsamfundene, regionen og verden. Ved at kombinere teori med en række af de gode praktiske eksempler lægger vi med efteruddannelsen vægten på at skabe handlingskompetencer og ringe i vandet," uddyber Kirsten Paaby, der samtidig understreger, at der er forskelle i de nordiske lande. Uddannelsen vil arbejde bevidst med både de fælles nordiske værdier og forskellighederne, herunder sproget.

Et af de konkrete praksiseksempler, der allerede er en del af efteruddannelsesprogrammet, er Energiakademiet på Samsø. Udover omstillingen til vedvarende energi-ø (1997-2007) med udgangspunkt i lokalt ejerskab, har Malene Lundén, som er den danske partner i pilotuddannelse, undervist tusindvis af folkeskole- og gymnasieelever i vedvarende energi og bæredygtig udvikling. "Energiakademiet er med til at etablere den fælles nordiske efteruddannelse, fordi vores erfaring er, at der er i høj grad brug for både tværsektorielt samarbejde og samarbejde mellem formelle og uformelle uddannelses tilbud indenfor bæredygtig udvikling. I de nordiske lande har vi en tradition for og et forspring i forhold til forenings- og ytringsfrihed, demokrati og borgerinddragelse – kort sagt 'community power' – i forhold til mange andre lande. Dermed har vi også et større ansvar for udviklingen mod et mere bæredygtigt samfund. Og ved Energiakademiet har vi en unik viden om og erfaringer med det mindset, der skal til, og vi deler gerne," siger Malene Lundén, der er ansvarlig for folkeoplysning og vidensopkvalificering indenfor bæredygtighed ved Energiakademiet.

Andre praksiseksempler, som kan blive en del af efteruddannelsen er bl.a. de norske folkehøjskoler, som gennem et internationalt udvalg i flere år har arbejdet

med retfærdig fordeling af ressourcer i et globalt medborgerperspektiv, Malmös arbejde med grøn byudvikling og studiecirklere om bæredygtig livsstil i Finland.

Hvad kan piloten?

Pilotuddannelsen skal undersøge mulighederne for at skabe en fælles nordisk efteruddannelse, og den skal give anbefalinger til, hvordan et sådant tilbud kan blive permanent. En nordisk tværsektoriel ressourcegruppe har bidraget i udviklingen af den første pilot, og der er lagt vægt på, at denne gruppe repræsenterer hele Norden og forskellige typer af formelle og uformelle uddannelsesinstitutioner. Målet er, at deltagerne efter gennemførelsen af efteruddannelsen skal:

- erhverve sig faktisk viden om og indsigt i grundlaget for bæredygtig udvikling i et økologisk, økonomisk, socialt og individuelt perspektiv.
- øge bevidstheden om de samfundsmæssige muligheder og udfordringer lokalt og globalt.
- tilegne sig nye metoder via indsigt i praktiske eksempler, som kan overføres lokalt (f.eks. kurser, efteruddannelse og læringsituationer, hvor voksne er involveret).
- evne at se, bruge og videreformidle den styrke, det nordiske fællesskab kan bidrage med i arbejdet for en bæredygtig og retfærdig verden.

Kort sagt skal efteruddannelsen bidrage til at "lære at vide, lære at gøre, lære at leve og lære at være", som af FN er defineret som de fire kernekompetencer i Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

Kombinationen af fagkundskab, praksis, viden- og erfaringsudveksling er det bærende element i den nye nordiske efteruddannelse, fordi den ønsker at bidrage til og skabe mere handling. Uddannelsen er tilrettelagt, så man møder forskellige typer af uddannelsesinstitutioner – både formelle og uformelle – og derigennem kan få viden om og inspiration til at gøre noget tilsvarende i ens egen organisation og ens eget lokalmiljø.

Pilotuddannelsen varer et år og består af fire moduler af tre dages varighed (se mere på modsatte side). De lokale eksempler skal vise den bredde af muligheder, der findes indenfor økologi, social udvikling, demokrati og deltagelse, og hvad folk i nordiske hjem, skoler, kommuner og virksomheder har gjort for at mindske miljøbelastningen og samtidig øge egen og andres livskvalitet. Deltagernes egne eksempler vil også være nyttigt materiale i selve efteruddannelsesforløbet, men det er også tanken, at den læring, man opnår, skal bringes i spil i deltagerne egne organisationer og projekter efterfølgende.

Baggrund

Både i tidligere og nuværende nordiske strategier for bæredygtig udvikling har man lagt vægt på formelle og uformelle uddannelses tilbud som en central faktor for at realisere et mere bæredygtigt samfund. Folkeoplysning og voksenlæring, som vi i Norden har en stærk tradition for, har sammen med de traditionelle uddannelsesinstitutioner en vigtig rolle i omstillingsprocessen.

Det er i tråd med Nordisk Ministerråds generalsekretær, Dagfinn Høybråten's afslutningsappel i Umeå (september 2013), hvor han påpegede, at vi i Norden har et stort overskud af lokal viden, men et underskud når det gælder handling globalt. De nordiske lande forbruger ganske enkelt for meget og vores økologiske fodaftryk er alt for højt. Høybråten understregede derfor nødvendigheden af at mobilisere folkelig støtte og vise sammenhængen mellem det, vi gør lokalt, og det globale perspektiv – dvs. det lille i det store.

“Gennem det mangeårige samarbejde i det nordiske netværk har vi igen og igen mødt ønsket om at udvikle og etablere en fælles nordisk efteruddannelse i bæredygtig udvikling med voksne som målgruppe. Der er brug for, at vi udvikler og bruger de kompetencer, som allerede findes i Norden til gavn for regionen, lokalmiljøerne og den enkelte,” siger Kirsten Paaby.

Målgruppe

Den primære målgruppe for efteruddannelsen er i første omgang undervisere (lærere og pædagoger) inden for folkeoplysning og bæredygtig udvikling i Norden og andre pædagogiske tilrettelæggere af undervisningstilbud til voksne. En sekundær målgruppe er de voksne kursister, som de deltagende undervisere og pædagogiske tilrettelæggere retter deres arbejde mod. Senere kan målgruppen udvides til også at omfatte ansatte på plejehjem, i børnehaver og skoler samt kommunalt ansatte og sociale entreprenører.

Efteruddannelsen skal øge mulighederne for, at studerende og andre i de nordiske lande kan uddanne sig og aflægge eksamen ved uddannelsesinstitutioner

i et af de nordiske lande og dermed en fælles nordisk akkreditering på svarende til 15 studiepoint.

Bæredygtig udvikling er tidens vigtigste udfordring lokalt, nationalt og globalt, og Norden har som region et ansvar og et unikt udgangspunkt for at løse udfordringerne i fællesskab. De nordiske lande står stærkt, når det gælder velstand, velfærd og uddannelse, men fortsat svagt i forhold til vores økologiske fodaftryk. Udfordringen er at gøre ansvaret for bæredygtig udvikling til en integreret del af folks hverdag, og det skal denne pilotuddannelse bidrage til ved, at deltagerne bringer egne projekter og netværk i spil, så læringsprocessen styrkes og udvides.

Der findes mange gode eksempler på tiltag, som har skabt en positiv forandring i de nordiske lande, og vi har meget at lære af hinanden. Efteruddannelsen vil både tilvejebringe gode eksempler til efterlevelse og faktisk viden om verdens tilstand samt nye konkrete metoder og værktøjer for at ændre holdninger og handlinger.

Fremtidsperspektiver

Partnergruppen bag pilotuddannelsen (se boks på næste side) vil arbejde for, at efteruddannelsen bliver et permanent tilbud, og de har allerede diskuteret de fremtidige potentialer. “Vi har forestillet os, at vi i 2016 udvider programmet til de Baltiske lande, og at vi i 2019 får besøg fra f.eks. Ungarn, som ønsker at høre mere om resultaterne af denne nytænkende og spændende nordiske uddannelse,” siger Kirsten Paaby, der samtidig understreger, at piloten også skal afklare den videre finansiering af uddannelsen. Desuden ønsker gruppen en udviklingsorienteret evaluering, som professor Jeppe Læssøe fra Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) ved Aarhus Universitet skal stå for.

Teksten er en redigeret udgave af og delvis oversættelse fra norsk af ansøgningen til Nordisk Ministerråd udarbejdet af partnergruppen bag pilotuddannelsen.

PILOTUDDANNELSENS FIRE MODULER

Modul #1: Norge / 10.-12. september 2014

- Præsentation af formål og program
- Det nordiske landskab og mulighederne
- Præsentation af deltagere og udviklingsprojekter
- Indføring i begrepet “bærekraftig udvikling”
- Retfærdig fordeling og globalt medborgerskab
- Besøg hos lokale eksempler
- Refleksion og planlægning af egne udviklingstiltag

Modul #2: Danmark / 17.-19. november 2014

- At være en “ø” (lokalitetens betydning)
- Alternative energiløsninger og selvforsyning
- Fællesskab, lokalt ejerskab og økonomi
- Besøg hos lokale eksempler (kommunikation, fra best til next practice, lokal aktivisme)
- Refleksion og planlægning af egne udviklingstiltag

Modul #3: Sverige / 5.-7. marts 2015

- Det økologiske kredsløb
- Byøkologi
- Demokrati og deltagelse
- Partnerskaber
- Besøg hos lokale eksempler
- Refleksion og planlægning af egne udviklingstiltag

Modul #4: Finland / 18.-20. maj 2015

- Bæredygtig livsstil og det gode liv
- Bæredygtig udvikling i vidensorganisationer og forskellige certificeringsordninger
- Lokale traditioner og kulturarv
- Besøg hos lokale eksempler
- Refleksion og planlægning af egne udviklingstiltag, herunder afsluttende opgave/eksamen
- Evaluering af hele efteruddannelsesforløbet

Indholdet i de fire moduler er her beskrevet som et uddrag fra ansøgningen til Nordisk Ministerråd om en pilotuddannelse – med forbehold for ændringer og tilføjelser. Detaljerede programmer for de fire moduler vil blive offentliggjort i løbet af sommeren 2014.

FAKTA OM PILOTUDDANNELSEN

- Pilotuddannelsen består af fire moduler af hver tre dages varighed, og de afholdes i efteråret 2014 og foråret 2015 i hhv. Norge, Danmark (Energiakademiet), Sverige og Finland.
- Målgruppen er projektledere, undervisere og pædagogiske tilrettelæggere, der beskæftiger sig med bæredygtig udvikling, folkeoplysning og voksenuddannelse/-læring.
- Det er et krav, at du er ansat i en organisation og er i gang med et konkret udviklingsprojekt.
- Målet er 3-4 deltagere fra hver af de nordiske lande og en tværfaglig repræsentation.
- Pilotuddannelsen er gratis, men transport og arbejdstid skal den enkelte selv betale.
- Ansøgningsfrist for deltagelse er den 6. juni 2014, og der er besked om optagelse medio juni.
- NOVIA University of Applied Studies (FI) kvalitetssikrer det faglige niveau svarende til 15 studiepoint.

Læs mere om efteruddannelsen og baggrunden på Energiakademiets [hjemmeside](#) og på Nordisk Netværk for Voksnes Lærings (NVL) [hjemmeside](#), hvor du også kan finde ansøgningskriterier og -skemaer.

Læs [pressemeddelelsen](#)

PARTNERGRUPPEN BAG PILOTUDDANNELSEN

Norge

- Ellen Stavlund, VOFO
- Kirsten Paaby, Stiftelsen Idébanken
- Kristine E. Morton, Internasjonalt utvalg for folkehøgskolen (IU)
- Øyvind Brandt, Norsk Folkehøgskolelag
- Odd Erik Randen, Studieforbundet Natur og Miljø

Sverige

- Miriam Sannum, RCE Västra Götaland
- Karin Bengtsson, Økologi og Genetik, Uppsala Universitet
- Sara Andersson, Uppsala Centre for Sustainable Development (CSD) og Regional Centre of Excellence (RCE) Uppsala
- Carl Lindberg, The Swedish National Commission for UNESCO

Finland

- Tove Holm, NOVIA University of Applied Studies
- Ulrica Taylor, Förbundet för arbetar- och medborgarinstitut i Svenskfinland, FAMI rf / Bildningsforum
- Tessa Turtunen, Marthaförbundet

Island

- Salome Hallfredsdóttir og Guðmundur Ingi Guðbrandsson, Landvernd, Icelandic Environment Association

Danmark

- Malene Lundén, Energiakademiet, Samsø

MERE INFORMATION

Malene Lundén, folkeoplysning og uddannelse, Energiakademiet (dansk partner i pilotuddannelse) på e-mail ml@energiakademiet.dk eller mobil +45 2096 4458

Kirsten Paaby, seniorrådgiver, Stiftelsen Idébanken (norsk partner i pilotuddannelse) på e-mail kirsten@idebanken.no eller mobil +47 9097 4788

ENERGI
AKADEMIET

ENERGIKADEMIET
Strandengen 1
DK - 8305 Samsø

T: +45 8792 1011
E: info@energiakademiet.dk
W: energiakademiet.dk